

מסורת הש"ס

(א) ע"י תוספתא לקמן ע"י ד"ר ונתנו... (ב) ש"ך לרף... (ג) לקמן ע"י... (ד) לפי שם סתמה דגמרא... (ה) ואלו ר' יוחנן... (ו) וברכות לר' יוחנן... (ז) ש"ך לר' יוחנן... (ח) ונתנו... (ט) ונתנו... (י) ונתנו... (יא) ונתנו... (יב) ונתנו... (יג) ונתנו... (יד) ונתנו... (טו) ונתנו... (טז) ונתנו... (יז) ונתנו... (יח) ונתנו... (יט) ונתנו... (כ) ונתנו... (כא) ונתנו... (כב) ונתנו... (כג) ונתנו... (כד) ונתנו... (כה) ונתנו... (כו) ונתנו... (כז) ונתנו... (כח) ונתנו... (כט) ונתנו... (ל) ונתנו...

לכזה נפש למתעב גוי לעבד מושלים. לשראל הנוס ומתעבים ועבדים מושלן בהן: כולל הכל כקמ"ס. לקראת ישראל לעמיד לכה מלכים יראו וקמו שרים ושמחו: ה"ג לא הכל לאורה ולא הכל לשמחה דכתיב אור ורוע לצדיק ולשערי לב שמחה. ישרים

מאימתי פרק ראשון תענית

מו.

אור ורוע צדיק וישרי רב שמחה. פירוש ואין לומר כללעיל ולישרים האי והאי שמחה ואורה (ס) א"כ דלמרינן דלישרי לב קאי אהא דלעיל כמו כן אמרינן דלדיקים קאי אהא דלאתריה כיון דממוך דקדיק לישרי לב ויודאי יש הפרש בין זה לזה דלס לא כן לערביהו ולמתכו לצדיקים ולעיל לא הוה מלכים ושרים כי הדדי אלא יראו וקמו בנייהו וכמו יראו וקמו דהו קודם שרים קאי על מלכים דלעיל קאי נמי אשרים דכתיב אנתריה אכל הכא אין לפרש אלא אור ורוע לצדיקים ולישרי לב שמחה:

הדרן עלך מאימתי

סדר תעניות כינר כו'. אפר מקלה. אפר ממס ולא עפר.

אפר קמס הוא עפר דכתיב ונמדבר יע מעפר קרו עפר המטות כן עפר קרו אפר קמס. ויחינו דקמני אפר מקלה אפר שריפה אי היה מי אפר קמס היה משמע עפר ואפר מקלה גנאי יותר מעפר קמס. ונגמרא (א) מפרש מאי טעמא נותנין אור: כבושין. לטון עזירה כמו מכבש גנאי פריש"א (א) שבושין את הלכות לחיורים

למוטב. ואלו הן דברי כבושין אחינו כו': וכן קבלה. שהגבול מורה לישראל (ב) ועמדו בתפלה. והקשה תוספות מאן דהו מתי שנה כהני קרא דכתיב כינה וירא האלהים את מעשיהם וגו' ולא קרי ליה דברי קבלה וכהאי קרא דוקרעו לנכנס קרי ליה קבלה ופריק איהו כל מקום שהגבול מורה ומוריע ומזהיר את ישראל קרי ליה קבלה וכל דוכתא דלא יתפקד גבול כי האי וירא האלהים שהוא כמספר והולך דליף מניה אגב אורחיה מילתא לא קרינן ליה קבלה: כרוונה של עיר.

גנאי וכי הך דלמרינן כמסכת מגילה (דף כה): בני העיר שמכרו רחובא של עיר והתם מפרש בהדיא דאמר ר' יוחנן הואיל והעם מתפללים בו בתעניות וצומענות: וריגיל. רגיל להסתכל ותפלתו שגורה כפיו ולא יטעה שכל (א) חן שטופה סימן רע לשולחיהו: וכיוו ריקס. משמע דהוא עני ואין לו מחיה צביו. ונגמרא (א) מפרש טעמא אחרינא וגופו נקי מעבירות שלא חטא ולא ילא עליו שום רע כשום עבירה כו':

וכרוונה ושופרות. כל הפסוקים שאומרים כראש השנה: אל ה' בלרסה לי כו'. כולן הן מומזים: ואומר מוסמיהן. על כל פרשה ופרשה אחר זכרונות חמימת זכרונות ואחר ראשונה הוא אומר מי שענה לאברהם כו'. גבול ישראל היה ממחיל להאריך והולך ואומר לכולן שש ברכות ראשונה של שש ברכות כדלמרינן בגמ' (א) והאך דגבול ישראל זו היא ברכה עשרה ולמה מאותן שש אלה שנה היה ממחיל להוסיף ולהאריך. על הזכרונות הוא אומר וזכר הנשכחות ועל השופרות שומע מדועה והיא שניה למנינה ועל אל ה' בלרסה לי והיא שלישית למנין שש שומע נעקה (א) שלישית וכן כולן: ומי שענה אם אכנסו על ים סוף. לפיכך אומרת בזכרונות לפי שהיו ישראל נשכחים במצרים כמה שנים ומיילאשו מן הגאולה וזכרם המקום וגאלם דכתיב (שמות ו) ואזכור את צריתי: וכשופרות היה אומר מי שענה אם יהושע בגלגל. לפי שענה בשופרות בירחו וחו עבד שהיו ישראל בגלגל: ואלוהו כהר הכרמל. כנגד אשף עיני אל ההרים וכן כולן לפי ענין המזמורים אליהו נענה כהר הכרמל מעין אשף עיני אל ההרים ושמואל צממס דכתיב קראי ומעין אל ה' בלרסה לי: ממעי הדגה. מעין ממעמקס קראתיך ה' ועונה בעת לרה שכן כתיב כינה קראתי מזרה לי (וינה ב) ובשמואל כתיב וזעק אל ה' (שמואל א ב) ובאליהו כתיב (מלכים א יח) ענני וז תפלה: ועל השביעית. מפרש בגמרא (א) מאי שביעית. מי שענה דוד ויהי רעב בימי דוד שלש שנים אחר שנה (שמואל ב כג): ושלמה. כשהכניס הארון לבית קדש הקדשים. אי נמי רעב כי יהיה בארץ וגו' (מלכים א ח) ולפיכך חומס מרחס על הארץ שהן התפללו על ארץ ישראל ותפלה לעני כי יעשוך על דוחק גשמים ופול וכתיב ציה (שם) כהעלר שמים: (בימי רבי חלפתא בלטרין. אביו של רבי יוסי דלמרינן בסנהדרין (דף לג): אחר רבי יוסי בלטרין (אחר ר' חנינא בן מרדיון) כסוקי: וגומר

עין משפט
גר מצוה

א א מ"י מ"ד מהלכות תענית הלכה ב ג נ טו"ע א"ח סימן תקעט ע"פ א: ב ב מ"י ע"ש ה"ז טו"ע א"ח סימן תקעט: א

תורה אור השלם

1. אור ורוע לצדיק ולישרי לב שמחה: תהלים צו יא 2. וירא האלהים את מעשיהם כי שבו מדרכים וקרעה וקנח האלהים על הקרה אשר דבר לעשות לקדם ולא עשה: יונה ג י 3. וקרעו לבבכם גו' כבדו ושובו אל ה' אלהיכם כי חטון ורחס הוא אך אפיס רוב חסד וקחם על הקרה: יחל ב ג י 4. שיר המעלות אל ה' בירתי לי קראתי ויגעתי תהלים קכ א 5. שיר למעלות אשא עיני אל הקדש מאין ובא עזרי: תהלים קכ א 6. שיר המעלות מנעמקים קראתיך ה' תהלים קל א 7. תפלה לעני כי יבקש ולפני יי ישר שיתח: תהלים קכ א 8. רגע כי יהיה כארון ירקון ארבה חסיל כי יתה כי יצר לו אבו בארץ שעוריו כל נעב כל מחלה מלכס א ח לו 9. אשר יהיה דבר אל ה' ויפתח על דברי הבצרות: ידמיון יד א

מוסף רש"י

אנשי משמר. כסני לויס העובדין מתעניין ולא משלימין. לפי שכן עסקין בפגרה ואין מילס להסלים (וישיר יי). ואם התחילו. שסתילו להתעטט כי לו ייס ונגסו כסן ימי חטס או ר"ת ועובדין חא. שאין משלימין. תענית בחטס יד"ח להתעטט כל היום ושם וכן תשעה באב שחל להיות בעיבי שבת. נמי אין משלימין (שם).

רבינו הנאל

ואני אומר צדיקים (לאורה) וישרים בשמחה. שני אור ורוע לצדיק ולישרי לב שמחה. הדרן עלך מאימתי מוכרין

רבינו הנאל

ואני אומר צדיקים (לאורה) וישרים בשמחה. שני אור ורוע לצדיק ולישרי לב שמחה. הדרן עלך מאימתי מוכרין

מוסף רש"י

אנשי משמר. כסני לויס העובדין מתעניין ולא משלימין. לפי שכן עסקין בפגרה ואין מילס להסלים (וישיר יי). ואם התחילו. שסתילו להתעטט כי לו ייס ונגסו כסן ימי חטס או ר"ת ועובדין חא. שאין משלימין. תענית בחטס יד"ח להתעטט כל היום ושם וכן תשעה באב שחל להיות בעיבי שבת. נמי אין משלימין (שם).

רבינו הנאל

ואני אומר צדיקים (לאורה) וישרים בשמחה. שני אור ורוע לצדיק ולישרי לב שמחה. הדרן עלך מאימתי מוכרין

